

František Koukolík: **LENOCHOD A VESMÍR**. (O hvězdách, atomech, životě a vědách.) Vyšehrad, Praha 1995. 115 str., dopor. cena Kč 88,-.

Dospělčům a jejich dospívajícím dětem, které žízni po poznání a způsobech poznávání, je dedikována kniha autora vzdělaného v medicíně a nahlízejícího za oponu mnohých přírodních věd. Základním motivem přitažlivé knížky je kroužení kolem povahy vědeckého myšlení. Příklady jsou sneseny z oborů, které nejvíc „hýbají povědomím“ lidí a zároveň se kryjí se základní hierarchickou škálou organizačních rovin „našeho“ světa (což je lapidárně vyjádřeno v podtitulu knihy). Ony příklady — jak autor sám předesílá — jsou spíše příběhy (ve vědě i o vědě), odvíjející se z co možno nejnovějších badatelských sdělení v obecně uznávaných světových časopisech. Aplikace fyzikálních teorií na chování vesmíru, kód života a jeho pohyb v čase na zeměkouli, otazníky lidského rodu, vztah lidí a přírody, souvislosti mezi prostředím a skupinovou hloupostí, uvažování nad fakty a možnostmi kvality života. Takto velmi zhruba načrtnuté okruhy jsou protkány jmény osobností a střípky příběhů, jež skládají vědecké koncepce a objevy naší živé současnosti měřené posledními desítkami let.

Popularizátorskou zdatnost dosvědčuje konstrukce textu — sdělné věty a krátké kapitoly kladoucí otázky tihnou k vyjádření nejpodstatnějšího (mládež nemá ráda okolky, vynává vtipnou zkratku). Zkratkovitost sice ob-

čas obnaží i svůj neduh, nepřesnost (ve faktu nebo v popisu metodologie vědy), adepty pro tvůrčí přístupy však jistě přitáhne. V záplavě myšlek dneška a skepse z domnělé přemíry racionality se těm, co si nedali znechutit radost z kontaktu s přirozeným světem, bude jevit sympatická snaha obhájit badatelství. „Dobrá věda hledá bez hněvu a zaujetí, co je a co není pravda, co je a není skutečné, co se stalo nebo nestalo, jaká je nebo není povaha jevů. Bez ohledu na to, zda je to příjemné či nepříjemné, milé či nemilé, zda se to komukoli líbí nebo nelíbí, hodí nebo nehodí.“ Věda a etika jsou sice dvě oddělené oblasti, ale zcela bez dotyku se nevyvíjejí. „Rozum bez srdce je nemoc. Srdce bez rozumu je totéž naruby.“ Citovat se nemá, pokud nechceme oslabit kontext, proto závěrem: o hvězdách, atomech, životě a vědcích si přečtěte sami, všude doporučujeme.

Pavel Kovář